

Wartości w zawodzie lekarza weterynarii

Joanna Helios, Wioletta Jedlecka

z Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego

Lekarze weterynarii w swojej codziennej pracy obliczeni są z chorobami zwierząt, tym samym z cierpieniem zwierzęcia, niejednokrotnie z jego śmiercią, podejmując często trudne decyzje dotyczące dalszego kierunku leczenia czy w ostateczności eutanazji zwierząt. Są odpowiedzialni nie tylko wobec opiekuna zwierzęcia, ale zwłaszcza wobec zwierzęcia, które jest ich pacjentem. Niekiedy interes zwierzęcia i interes jego opiekuna nie pozostają ze sobą w zgodzie, w związku z tym lekarz weterynarii musi podejmować trudne decyzje. Dlatego też tak ważne są wartości określone w Kodeksie Etyki Lekarza Weterynarii (KELW). Powinny one stanowić drogowskaz, który ma ułatwić lekarzowi weterynarii rozstrzygnięcie trudnych etycznie przypadków. Co istotne, wartości kształtują postawę lekarza weterynarii, określając jego stosunek do zwierząt i ich opiekunów, kolegów po fachu, samorządu zawodowego czy – szerzej – ogółu społeczeństwa.

Kilka słów o wartościach

Wartość jest rozumiana jako coś cennego, wartościowego, pożądanego należyty cel działań ludzkich, to, co nadaje sens wyborom. Jest przedmiotem badań aksjologii. Nie można bliżej opisać tego pojęcia bez rozstrzygnięcia określonych kwestii aksjologicznych. Wartości bywają ujmowane jako coś istniejącego obiektywnie, całkowicie niezależnie od człowieka, lub coś, co jest wytworem człowieka, wspólnoty albo związane jest z realizacją jego potrzeb. Można mówić o jednej wartości, z której wynikają wszelkie inne, lub o pluralizmie różnorodnych wartości, które z kolei mogą być postrzegane jako układ zhierarchizowany (1). Podstawowym zagadnieniem aksjologicznym jest pytanie: „Czym są wartości?”. Waga tego pytania jest olbrzymia. Stąd rozważania aksjologiczne albo zaczynają się od tej kwestii, albo szybko do niej zwracają. Czasami

Values in the profession of a veterinarian

Helios J., Jedlecka W., Faculty of Law, Administration and Economics, University of Wrocław

The basic values, important for the profession of a veterinarian, are set out in the Veterinary Surgeons Code of Ethics and the European Veterinary Code of Conduct. They should constitute a signpost to help the veterinarian resolve ethically difficult cases. Values shape the attitude of a veterinarian, defining the approach towards animals and their owners and caretakers, colleagues, professional self-government and the general public.

Keywords: Veterinary Surgeons Code of Ethics, values, professional ethics, deontology, responsibility.

formułowane są pytania o to, jak wartości „zachowują się” w różnych kontekstach, jak reagują na siebie, w jakie związki mogą wchodzić, co w rezultacie takich związków powstaje, jakim operacjom można wartości poddawać itd. (2). Niezależnie od mniej lub bardziej ogólnego sposobu ujmowania aksjologii, jej zasadnicza problematyka dotyczy tego, jakie przedmioty, jakie ich atrybuty i relacje między nimi są (powinny być, mogą być) ujmowane jako posiadające wartość. Pytanie o sposób istnienia wartości jest pytaniem o ontologię aksjologii. Sposób odpowiedzi na to pytanie konstytuuje pięć zasadniczych stanowisk aksjologicznych: kulturowe (relatywistyczne), naturalistyczne (obiektywistyczne), emotywistyczne (subiektywistyczne), heteronomiczne, autonomiczne (absolutystyczne). Wyróżnione stanowiska ontologiczne, zwłaszcza kulturowe, naturalistyczne i emotywistyczne, są w istocie *quasi*-ontologiczne. Nie dają one pełnej i jednoznacznej odpowiedzi na pytanie egzystencjalne, jaka jest realność istnienia wartości, w jakiej sferze bytu wartości są umiejscowione.

Formułowane definicje wartości niejednokrotnie albo zawierają elementy kilku stanowisk ontologicznych, albo też opierają się na innych niż wymienione i przyjmowanych *implicite* przesłankach ontologicznych. W literaturze socjologicznej wskazano na 178 różnych definicji wartości. Wartościami nazywa się m.in. niezrealizowane potrzeby różnego rodzaju; przedmioty, do których człowiek ma pozytywny lub negatywny stosunek; to wszystko, co jest uznawane za dobre, przyjemne, konieczne; to, co ma wartość użytkową; to, co zaspokaja potrzeby ludzkie; to, co pozwala skutecznie działać; to, co wyznacza kierunek aktywności człowieka (jest preferowane, przynosi pożytek; 3). Wartościowanie jest procesem ciągłym, który odbywa się nieustannie. Można przyjąć, że temu procesowi podlega wszystko. Powinno się jednak odrzucać wartości pozorne, złudne oraz rezygnować z tych niższych, nieistotnych, na rzecz wartości wyższego rzędu. Wartości mogą mieć istotny wpływ na funkcjonowanie człowieka, inspirują go do osiągnięcia czegoś, co jest w pewnym stopniu przez niego wyobrażalne. Regulują zachowanie celowe, ukierunkowane na osiągnięcie danego celu, który jest w określonym stopniu wyobrażalny przez jednostkę. Wynikają z doświadczeń jednostkowych preferowanych w danej grupie społecznej (4). Dla dyskursu o wartościach charakterystyczne są dwa pojęcia: moralności i etyki. Często pojęcie moralności łączy się z pojęciem etyki (5). W przeciwieństwie do etyki moralność nie ma cech systemu, jest ogółem wypowiedzianych w danej epoce i środowisku przekonań, ocen i norm, które mogą być niespójne ze względu na okoliczności kulturowe czy społeczne (6). Moralność sama w sobie jest jakby niesprawiedliwa. Nie stanowi logicznego, spójnego i czytelnego systemu cnót, zasad, wartości, ideałów i wzorców postępowania. Gdyby tak było, że dzięki perfekcji w stosowaniu jasnych i funkcjonalnych (przekładalnych na przepis działania) zasad moralnych można by było zagwarantować sobie niewinność i moralną nienaganność, moralność niczym nie różniłaby się od gry społecznej, na czele z grą w przestrzeganie prawa. Bynajmniej nie jest tak, że w każdej sytuacji istnieje tylko jedno doskonałe, najlepsze rozwiązanie, jedynie słuszna decyzja, a wszystkie kompetencje moralne powinny być nakierowane na jej odkrycie i zrealizowanie. Dwie różne osoby w analogicznej sytuacji mogą podjąć dwie zupełnie różne decyzje i obie będą moralnie usprawiedliwione. Jeśli będzie to sytuacja trudna, obie będą jednocześnie w jakiejś mierze wadliwe, obciążając te osoby jakąś moralną winą, a co najmniej odpowiedzialnością. Mówi się, że nie ma sprawiedliwości w moralności, podobnie jak w miłości, w ogólności – jak w życiu (7). Najczęściej moralności nie można jednocześnie przypisać ani do określonego miejsca, w którym obowiązuje, ani ograniczyć jej obowiązywania do określonej zbiorowości (grupy, kategorii), w której nastąpiły procesy jej uspołecznienia. Tym bardziej próby wskazania „autora” norm moralnych i ustalenia dokładnego czasu ich sformułowania natrafiają na kłopotliwe do przezwyciężenia trudności. Dodatkowo,

zawartość regulacyjna norm moralnych często nie odbiega od treści norm religijnych lub/i prawnych. Dotyczy to moralności rozumianej opisowo, czyli zbioru rzeczywiście funkcjonujących (spełnianych) norm moralnych, ustalonych i utrwalonych w danej społeczności, co daje się empirycznie stwierdzić. Inaczej jest w przypadku moralności normatywnej (projektowanej, postulowanej), dotyczącej pewnej koncepcji treści norm moralnych, które określona osoba (osoby) uważa za właściwe, najlepsze, bo spełniające określone warunki aksjologiczne lub/i praktyczne, względnie jeszcze inne. Moralność normatywna (taka, jaka według kogoś „powinna obowiązywać” i być przestrzegana, ale niekoniecznie uznawana jest w jakiejś zbiorowości za obowiązującą i tam przestrzegana), posiada oczywiście swojego autora, powstaje w określonym miejscu i czasie, a treść jej norm jest zazwyczaj następstwem podzielenia określonych poglądów filozoficznych, społecznych, politycznych, religijnych itp. Taki zbiór norm moralnych bywa zwykle dobrze uporządkowany, starannie uzasadniany i komunikowany w formie pisemnej. Dlatego, dla odróżnienia od moralności opisowej, bywa określany jako doktryna etyczna albo system etyczny, nawet jeżeli nie spełnia wszystkich warunków idealnego systemu norm. Gdy system etyczny (doktryna) znajdzie swoich zwolenników, którzy zaczną się do niego w jakimś stopniu stosować, stanie się w tym samym stopniu moralnością opisową (faktem społecznym). Szczególnymi rodzajami systemów etycznych są etyki zawodowe. Przedstawiciele niektórych zawodów (np. lekarze, adwokaci, nauczyciele, żeglarze, ratownicy górscy itd.) posiadają długą tradycję formułowania (ustanawiania) „zasad dobrego spełniania obowiązków zawodowych”, nie tylko i nie tyle w sensie technicznej sprawności, ale nade wszystko z punktu widzenia odpowiedniej motywacji (intencji) towarzyszącej podejmowaniu i wykonywaniu decyzji związanych z daną profesją. Zasady takie często utrwalają się w danym środowisku zawodowym, ulegając stopniowej artykulacji w normy i przybierając postać kodeksów etyki zawodowej (8). W tym miejscu warto jeszcze pokusić się o refleksję dotyczącą rozróżnienia norm – reguł i norm – zasad. Zasadą prawa jest norma nadrzędna, bardziej ogólna, chroniąca dobro szczególnie cenne w porównaniu z innymi, zwykłymi normami. Norma zasadnicza jest to zatem norma należąca do systemu prawa, doniosła aksjologicznie, ale wyrażająca normatywnie określone preferencje prawodawcy. Istotny jest fakt, że wartości preferowane przez prawodawcę w postaci zasad prawa znajdują się na szczycie skali jego preferencji. Można więc rzec, że są one w ten sposób bardziej, mocniej chronione niżeli wartości wyrażone w zwykłych normach prawnych. Prawodawca nie formułuje zazwyczaj przy tym katalogu zasad, co pozwalałoby na bardziej jednoznaczną kwalifikację pewnych norm jako zasady. O wyinterpretowaniu zasady, czy też o zaliczeniu wyinterpretowanej normy do zasady, decyduje doktryna lub praktyka prawnicza. Odróżniane w teorii prawa typy zasad wskazują

wyraźnie na brak jednolitego podejścia prawodawcy do tej konstrukcji normatywnej (9).

Etyka zawodowa

Na etykę zawodową składają się obowiązki zawodowe uzasadniane poprzez cele przypisywane zawodowi oraz wartości wiążące się nieodłącznie z jego wykonywaniem. Te cele lub wartości powiązane są z relacjami, w jakie wchodzi przedstawiciel danego zawodu z osobami, na których rzecz świadczy pomoc, albo z rolą, jaką pełnią przedstawiciele określonego zawodu w strukturze społecznej. Etyka niektórych zawodów poddaje się łatwiej wyjaśnieniu za pomocą kategorii relacji, a etykę innych zawodów łatwiej z kolei wyjaśnić przy wykorzystaniu kategorii roli. Zgodnie z kategorią relacji zasadnicze znaczenie mają interakcje społeczne, w których biorą udział przedstawiciele zawodu i osoby korzystające z ich usług. Wzorem zawodu opartym na takiej właśnie relacji jest zawód lekarza, w tym także zawód lekarza weterynarii. Relację lekarza i pacjenta określa się jako troskę (10). Oczekuje się, dla przykładu, aby lekarz niósł w każdej sytuacji pomoc medyczną osobom będącym w takiej potrzebie czy – w przypadku lekarza weterynarii – aby udzielił pomocy medycznej zwierzęciu w sytuacji zagrożenia jego życia lub zdrowia. Oprócz tego rodzaju społecznych wymogów co do wykonywanego zawodu mogą istnieć również sytuacje, w których narzuca się określone zachowanie tylko w tej grupie zawodowej, a które nie dotyczą reszty społeczeństwa. Wszak inne wymagania będą stawiane lekarzom i lekarzom weterynarii aniżeli np. pracownikom administracji państwowej czy maklerom giełdowym (11). Etyka zawodowa jest zbiorem norm stanowiących konkretyzację ogólnych norm moralnych określających szczegółowe ich konsekwencje dla typowych sytuacji, w jakich znaleźć się mogą osoby wykonujące dany zawód. Nazywana jest deontologią, gdyż operuje nakazami i zakazami odwołującymi się do konkretnych obowiązków (12). Z punktu widzenia możliwości dzisiejszej medycyny, etyki oraz refleksji deontologicznej na plan pierwszy wysuwa się odpowiedzialność. Odpowiedzialność wynika z charakteru podmiotu, który z kolei jest gwarantem jego tożsamości. Działając na sposób ludzki, działający bierze na siebie odpowiedzialność za swoje zachowania. Człowiek staje się sobą m.in. w działaniach nakierowanych na świat społeczny i przyrodniczy. Deontologia zawodu lekarza weterynarii i wynikająca z niej odpowiedzialność sugerują, że od lekarzy weterynarii oczekuje się czegoś więcej niż w społeczeństwach tradycyjnych czy tych o przemysłowym sposobie organizacji. Współcześnie lekarz weterynarii nie jest tylko lekarzem. Jego rola jest znacznie szersza, a tym samym trudniejsza. Często lekarz weterynarii, od którego wymagany jest znaczny poziom empatii, musi występować w roli psychologa i behawiorysty (13). Sam fakt, iż lekarze weterynarii posiadają Kodeks Etyki Lekarza Weterynarii, nakłada na nich szereg powinności (14). A trzeba pamiętać także i o tym, że te zawody,

które posiadają kodeksy etyki zawodowej i samorząd zawodowy, podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej i zawodowej za naruszenie przepisów o wykonywaniu zawodu oraz zasad etyki zawodowej (15). Wachlarz norm etycznych-zawodowych lekarza weterynarii jest bardzo szeroki i rozciąga się na obowiązkowe przestrzeganie zasad etyki ogólno-ludzkiej oraz zasad dobrych obyczajów, nakazując dbałość o godność zawodu. Normy etyczne wskazują na pewne cechy, które powinien posiadać lekarz weterynarii, np. sumiennosc, rzetelnosc czy uczciwosc. Lekarza weterynarii obowiązują także normy szeroko rozumianego prawa weterynaryjnego (16). Wszak to na lekarzach weterynarii ciąży także obowiązek dbania o dobro ogólnospołeczne, co przekłada się na obowiązek gwarantowania bezpieczeństwa żywności (17). Etyka zawodowa lekarza weterynarii jest dobrem ponadosobistym, równo rozkładającym się na każdego członka korporacji zawodowej, który może mieć wkład w jej rozwój, jak też przyczynić się do destrukcji norm etycznych. Osoby przekraczające zawodowe normy etyczne często postępują tak celem osiągnięcia osobistych, np. finansowych, czy innych zawodowych korzyści. Mamy i takie głosy, które wskazują, że ideałem byłaby sytuacja, gdyby przekraczanie norm etycznych, jeśli takie w ogóle by zachodziło, miało tylko podłoże niezamierzone lub niezawinione (18).

Podstawowe wartości w zawodzie lekarza weterynarii

Godność zawodu lekarza weterynarii

Zacznijmy od wyjaśnienia pojęcia godności. Słowo „godność” (ang. dignity) pochodzi od łacińskiego *dignus*, co oznacza: *wart uszanowania i czci, zobowiązany do szacunku dużej wagi*. W potocznej mowie słowo „godność” najczęściej używane jest w stosunku do ludzi. Biblia natomiast odnosi to słowo do innych szczególnych osób lub duchowych substancji, tzn. istot zdolnych do rozumowania i dokonywania wyborów, jak Bóg i aniołowie (19). I w tym miejscu można pokusić się o refleksję na temat godności zwierzęcia, relacji, jaka zachodzi pomiędzy godnością człowieka a godnością zwierzęcia. Według większości opinii godność człowieka znajduje swoją podstawę w prawie natury, a nie w prawie pozytywnym, w związku z czym ma charakter uprzedni i istnieje niezależnie od podejmowanych decyzji państwowych. Godność ludzka jest podstawową gwarancją, że istoty ludzkie będą traktowane jako niezależne podmioty, zabrania jednocześnie ich degradacji do poziomu zaledwie rzeczy. Do podstawowych imperatywów związanych z ludzką godnością należy zakaz tortur, dyskryminacji czy poniżającego traktowania. Kwestia godności zwierząt wywołuje spory. W prawie szwajcarskim pojawia się godność stworzenia, jednakowoż nie ma ona wartości absolutnej i jest jako wartość poddawana „ważeniu”. Oczywiście w pewnym stopniu samo uznanie godności stworzenia przeciwstawia się instrumentalnemu traktowaniu zwierząt (20).

Jeżeli chodzi o godność zawodu, to jest ona jednym z podstawowych obowiązków każdego lekarza weterynarii. Trzeba pamiętać, że jest pojęciem niedookreślonym, czyli takim, które pomimo tego że nieostrość jest cechą nazw każdego języka naturalnego i wielu języków sztucznych, to pojęcia te jawią się naturalnym użytkownikom języka jako szczególnie trudne do stosunkowo jednoznacznego zakreślenia granic ich pola semantycznego (21). Odwołanie do godności zawodu jako wartości odnajdujemy już w preambule Przyrzeczenia lekarza weterynarii: *Jako lekarz weterynarii przyrzekam, że w zgodzie z tym powołaniem, w trakcie pełnienia obowiązków zawodowych będę postępował sumiennie i zgodnie z aktualną wiedzą weterynaryjną, strzegę godności zawodu, przyczyniał się w miarę możliwości do postępu nauk weterynaryjnych, a także wykonywał obowiązki wynikające z przepisów prawa oraz zasad Kodeksu Etyki Lekarza Weterynarii*. Artykuł 3 KELW nakłada na lekarzy weterynarii obowiązek dbania o godność zawodu lekarza weterynarii. Uszczegółowieniem art. 3 KELW jest art. 26 KELW, który zabrania lekarzowi weterynarii wykonywania zawodu w warunkach, które m.in. mogą naruszać jego godność. Jako zachowania naruszające godność zawodu lekarza weterynarii możemy potraktować wykonywanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych środków mających działanie odurzające (art. 18 KELW).

Rzetelność, uczciwość i wysoka kultura osobista

Zgodnie z art. 4 *Lekarza weterynarii, jako członka społeczności zawodowej, powinna cechować wiedza zawodowa, rzetelność, uczciwość i wysoka kultura osobista*.

Solidarność zawodowa

Solidarność zawodowa oznacza wzajemne wsparcie, szczególnie w sytuacjach trudnych, zakaz wypowiadania nieuzasadnionej, niekorzystnej opinii o współpracownikach, używania pojęć dyskredytujących lub obraźliwych (22). W art. 34 KELW możemy przeczytać, iż: *Stosunki między członkami społeczności zawodowej powinny opierać się na wzajemnej życzliwości, gotowości w okazywaniu koleżeńskiej pomocy i solidarności zawodowej*. Art. 40.3, który wskazuje, że: *Informowanie organów izby o naruszeniu zasad etyki i deontologii lekarzy weterynarii, jak również o przejawach niekompetencji zawodowej nie godzi w reguły solidarności zawodowej, stanowi lex specialis w stosunku do art. 34 KELW*.

Tajemnica zawodowa

W języku potocznym tajemnica jest rozumiana jako rzecz, której nie można rozgłaszać, która nie powinna wyjść na jaw, rzecz tajna, sekret. Rozumiana jest także jako określona przez przepisy prawne wiadomość, której poznanie lub ujawnienie jest zakazane przez prawo. W języku potocznym tajemnicą są więc wiadomości, które powinny zostać w ukryciu lub też

których ujawnianie jest zabronione przez przepisy prawa. W języku prawnym nie odnajdziemy żadnej legalnej definicji pojęcia „tajemnicy”, co nie jest równoznaczne z tym, że nie została ona sformułowana przez poglądy doktryny. I tak wskazuje się, że jest nią *sekret powierzony lub pewne wyspecjalizowane rodzaje sekretu, poprzez ich zdefiniowanie lub ustalenie zakresu obowiązku dyskrecji*, lub też określa się ją jako składającą się z dwóch przesłanek: *specyficznego postępowania osoby zachowującej tajemnicę i istnienia innych osób, wobec których to zachowanie się jest przejawiane*. W języku prawniczym pojęcie tajemnicy określane jest podobnie jak w języku potocznym (23). Tajemnica zawodowa lekarzy weterynarii została zdefiniowana w art. 28 KELW: *1. Tajemnicą zawodową objęte jest wszystko, o czym lekarz weterynarii dowiedział się w trakcie wykonywania czynności zawodowych. 2. Lekarza weterynarii oraz podległy mu personel pomocniczy obowiązuje tajemnica zawodowa*. Co istotne, art. 28 KELW wskazuje sytuacje, kiedy może nastąpić zwolnienie z tajemnicy zawodowej. Wskazane zwolnienie może mieć miejsce w trzech sytuacjach: za zgodą właściciela lub opiekuna zwierzęcia, w przypadku zagrożenia zdrowia publicznego, gdy wymagają tego przepisy prawa. Zatem tajemnica zawodowa lekarza weterynarii nie ma charakteru absolutnego.

Dobre obyczaje / dobra praktyka weterynaryjna

Kodeks Etyki Lekarza Weterynarii już na początku, bo w art. 2, powołuje się na dobre obyczaje. Z kolei z pierwszego fragmentu artykułu 45 wynika, że: *Lekarz weterynarii powinien dążyć do zachowaniem dobrych obyczajów oraz dobrej praktyki weterynaryjnej*. Określenia: „dobre obyczaje”, „dobra praktyka weterynaryjna” są również zwrotami niedookreślonymi, mogącymi podlegać szerokiej interpretacji.

Autorytet zawodu lekarza weterynarii

Autorytetem w ujęciu tradycyjnym jest osoba, grupa społeczna lub instytucja posiadająca pewne właściwości, przymioty, które wzbudzają zaufanie, uznanie oraz szacunek. Do przymiotów tych zalicza się: rzetelne wykształcenie, moralną doskonałość, kompetencje zawodowe, bogactwo osobowości, a także skuteczność działania. Inną taką właściwością jest realizowanie pewnych zadań, ról, które są społecznie użyteczne (24), a niewątpliwie taką rolę pełnią lekarze weterynarii. Zatem Kodeks Etyki Lekarza Weterynarii nie mógł pominąć odwołania do autorytetu. Drugi fragment art. 45 zabrania lekarzowi weterynarii angażować się w działania mogące narazić autorytet zawodu lekarza weterynarii. Słowo „autorytet” pojawia się już we wcześniejszym art. 11.1, nakładającym na lekarzy weterynarii obowiązek dbania o autorytet samorządu zawodowego. Co ciekawe, badania przeprowadzone przez Louisiana State University na temat typów osobowości wśród lekarzy weterynarii i komunikacji z klientem dowiodły, że wśród kobiet najczęściej obserwuje się

typ strażniczy, opiekuńczy, natomiast wśród mężczyzn typ przedsiębiorcy, działacza. Typ osobowości ma duży wpływ na komunikację i umiejętność wzbudzenia autorytetu. Typy strażnicze to osoby empatyczne, oddane, nastawione na innych, ale bardzo podatne na krytykę, długo przeżywające porażki i mające problem z oddzieleniem pracy od życia prywatnego. Ważne, by lekarze weterynarii pamiętali, że klient jest niezadowolony z usługi, a nie z osoby wykonującej ją (25).

Zaufanie publiczne

Pojęcie zawodu zaufania publicznego należy do określeń prawnych i jest to pojęcie swoiście polskie. Wprowadzono je do polskiego porządku prawnego ma mocy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. W art. 17 ust. 1 Konstytucji czytamy bowiem: *W drodze ustawy można tworzyć samorządy zawodowe, reprezentujące osoby wykonujące zawody zaufania publicznego i sprawujące pieczę nad należytym wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony*. Wskazuje się, że umieszczenie przez polskiego ustawodawcę regulacji dotyczącej zawodów zaufania publicznego w ustawie zasadniczej świadczy o tym, jak dużą wagę przykładają do tej kategorii zawodów (26). Lekarze weterynarii wykonują zawód zaufania publicznego. W związku z wykonywaniem tego zawodu mają obowiązek przestrzegania zasad etyki i deontologii oraz dobrych obyczajów. Lekarz weterynarii nie może zawieść zaufania publicznego (art. 45 KELW).

Podsumowanie

Europejski Weterynaryjny Kodeks Postępowania (27) również nie pozostaje obojętny na wartości. Stanowi o wartościach, które są wynikiem konsensusu pomiędzy wszystkimi członkami Europejskiej Federacji Lekarzy Weterynarii (FVE) i zostały wprowadzone z krajowych kodeksów etyki. Kodeks ten podkreśla znaczenie kompetencji i profesjonalizmu, czystego sumienia, niezależności, bezstronności i obiektywizmu porad. W relacjach z kolegami po fachu i klientami lekarze weterynarii mają być uczciwi i uprzejmi, a ich zachowanie nie może podważać zaufania publicznego w stosunku do lekarzy weterynarii. Lekarze weterynarii obowiązują zasadą poufności, z wyjątkiem okoliczności, w których tajemnica zawodowa może być ujawniona z uwagi na interes publiczny, zdrowie zwierząt, ich dobrostan oraz przepisy prawa.

Europejski Weterynaryjny Kodeks Postępowania jako wartość traktuje zasadę nakazującą ubezpieczenie lekarzy weterynarii od odpowiedzialności cywilnej, które w zamiarze autorów Kodeksu ma zapewnić klientowi możliwość dochodzenia odszkodowania w przypadku błędu w sztuce.

Wobec powyższych rozważań możemy stwierdzić, iż z uwagi na fakt, że lekarze weterynarii wykonują zawód zaufania społecznego i tym samym realizują społecznie istotną misję, to wymagana jest od nich wierność pewnym nadrzędnym zasadom

i wartościom, określonym w Kodeksie Etyki Lekarza Weterynarii i Europejskim Weterynaryjnym Kodeksie Postępowania.

Piśmiennictwo

- Hartmann J. (red.): *Słownik filozofii*. Wydawnictwo Zielona Sowa, Kraków 2004.
- Porębski Cz.: *Co nam po wartościach?* Ośrodek Myśli Politycznej Księgarnia Akademicka, Kraków 2001.
- Kojder A.: *Godność i siła prawa*. Wydawnictwo Oficyna Naukowa, Warszawa 1995.
- Dudzik I., S. Nowak: *Rola wartości w życiu współczesnego człowieka. Na podstawie przeprowadzonych badań własnych*. W: I. Dudzik, B. Czuba, K. Rejman (red.), *Wartości etyczne współczesnego człowieka. Część I*. Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno – Ekonomicznej, Jarosław 2017.
- Izdebski H., *Elementy teorii i filozofii prawa*. Wydanie 1, Wydawnictwo Lexis Nexis, Warszawa 2008.
- Bekrycht T., J. Leszczyński, P. Łabieniec: *Podstawy doktryny prawnej*, Wydawnictwo Wolters Kluwer, Warszawa 2021.
- Hartman J.: *Etyka życia codziennego*. Wydawnictwo PWN, Warszawa 2022.
- Pałeczki K.: *Prawoznawstwo. Zarys wykładu. Prawo w porządku społecznym*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2003.
- Leszczyński L.: *Tworzenie generalnych klauzul odsyłających*. Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie – Skłodowskiej, Lublin 2000.
- Leszczyński L.: *Etyka zawodowa prawników*. *Kwartalnik Etyka Prawnicza* 2015/2016, nr 1 (163), s. 27.
- Michalik M.: *Uwagi w sprawie kodeksów etyki zawodowej*. *Etyka* 1966, t.1.
- Łabieniec P.: *Etyka. Etyka zawodowa. Prawo (zarys problematyki)*. *Prokurator* 2002, nr 2, s. 21–23.
- Mamzer H.: *Oczekiwania wobec lekarzy weterynarii jako odzwierciedlenie przemian świadomości ludzi*. *Życie Wet.* 2017, 92, 415–418.
- Kodeks Etyki Lekarza Weterynarii.
- Pańkiewicz J.: *Problematyka odpowiedzialności zawodowej personelu medycznego – wybrane aspekty*. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego* 2018, nr 102, *Prawo* 23, 80–94.
- Lisowska M., J. Szarek, M. Białek, A. Borowski: *Czy łatwo być etycznym lekarzem, będąc pracownikiem Inspekcji Weterynaryjnej?* *Życie Wet.* 2012, 87, 554–556.
- <https://www.okiemrolnika.pl/prawo-i-finanse/item/5201-przywrocic-wysoki-status-spoeczny-zawodu-lekarza-weterynarii> (dostęp: 6.06.2022 r.).
- Karczmarczyk R.: *Po co nam etyka zawodowa?* *Życie Wet.* 2014, 89, 734–737.
- Novak M.: *Godność człowieka, wolność osoby*. *Przegląd Powszechny* 1998, nr 1.
- Więckowska K.: *Impresje o godności zwierząt na przykładzie rozwiązań prawnych Szwajcarii*, *Zoophilologica. Polish Journal of Animal Studies* 2019, nr 5, 355–365.
- Kaźmierczyk S., Z. Pulka: *Wstęp do prawoznawstwa*. Wydawnictwo Korab, Wrocław 1999.
- http://encyklopediaap.uw.edu.pl/index.php/Solidarno%C5%9B%C4%87_zawodowa (dostęp 7.06. 2022 r.).
- Kucharczyk M.: *Charakter prawny tajemnicy adwokackiej w ujęciu historycznym*. *Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych* 2007, Rok XI, zeszyt 1.
- Łażewska D.: *„Drogi mistrz” czy „mistrz drogi”? Autorytet pedagogiczny w czasach postmoderny*. W: D. Łażewska (red.), *Autorytet w wychowaniu i w edukacji*. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Gospodarki Euroregionalnej w Jozefowie, Józefów 2013, s. 58–77.
- <https://vetnolimits.com/2019/01/21/autorytet-i-zaufanie-do-lekarza-weterynarii/> (dostęp: 4.06.2022 r.).
- Trubalski A.: *Samorządy zawodów zaufania publicznego na przykładzie samorządu radców prawnych*. *Perspektywa konstytucyjnoprawna*. *Studia Iuridica Lubliniensia* 2014, 21, 212–224.
- European Veterinary Code of Conduct. Veterinarians caring for animals and people, 2019 edition, FVE.

Dr hab. prof. UWr Joanna Helios,
e-mail: Joanna.helios@uwr.edu.pl